

SINDBJERG KIRKES HISTORIE

I ORD OG BILLEDER



VELKOMMEN TIL SINDBJERG KIRKE

Kirken ligger frit på markerne mellem sognets fem landsbyer: Lindved, Ulkær, Sindbjerglund, Vester Ørum og en del af Holtum.

Tæt forbi kirken, hvis høje tårn kan ses viden om, gik hovedvej 13, Vejle-Viborg. Da motorvejen Vejle-Herning åbnede i 2013 blev trafikken på hovedvej 13 heldigvis meget reduceret, og den mindre trafik skabte fred og ro på kirkegården.



Efter opfordring fra menighedsrådet er dette hæfte udarbejdet i 2022 af:

TEKST: Birgith Havreballe og

FOTOS: Else Hauge

– fra Sindbjerg Sogns Lokalhistoriske Forening.

LAYOUT: Annemette Lauridsen

TRYKT HOS: Grafisk Forum, Horsens

KIRKENS YDRE

Kirken er helt sikkert opført omkring 1150.

En dendrokronologisk analyse i 2014 af en vinduesramme af træ udtaget af en vinduesåbning i skibets nordside viste sig nemlig at være tildannet af træ, som sandsynligvis var fældet i 1150, muligvis lidt tidligere. Trærammen opbevares nu på Nationalmuseet.



FRÅDSTEN

Den ældste del af kirken - koret og skibet - er fra 1100-tallet. Sindbjerg Kirke hører således til blandt de ældste frådstenskirker i Danmark.

Byggematerialet til kirkens kor og skib er frådsten, og murene står på en sokkel af granitkvadre. Frådsten kaldes også kildekalk, der er kalksten dannet i meget kalkholdige kilder. Kildekalken er blød, mens den ligger i vandet og kan derfor skæres ud til byggesten med en kniv. Ved lufttørring hærder stenene og bliver egnede som byggemateriale. Flere af Vejle-egnens gamle kirker er opført i frådsten, som der var rigelige mængder af ved Grejs Å. I dag står frådsten synligt ved Grejs klipper, Grejs Bakke.



Kirken set fra Sydøst med Klokketabel. Blyantstegning af FerdinandRichard 1867



100 danske middelalder kirker er helt eller delvist bygget af frådsten

KIRKENS MANGE ÆNDRINGER

Kirkens ydre har over de mange år gennemgået flere ændringer. I senmiddelalderen blev der opført et våbenhus mod syd og et tårn mod vest. I 1762 var kun underdelen af tårnet tilbage, og på taget herover var der anbragt en lille tagrytter af træ tækket med bly. Ejeren af kirken Søren Fogh "Laage Hovedgaard" indrettede et gravkapel til sin slægt i det gamle tårnrum. Her blev en yngre bror gravsat i 1762 og Søren Fogh i 1794.

Kirkeklokken fik plads i en klokkestabel på kirkegården øst for kirken. I 1885 fik kirken sit store røde murstenstårn på en sokkel af granit og med ottekantet spir. Det ændrede kirkens udseende radikalt. Tårnet blev opført samtidig med, Grejs Kirke blev bygget.

Da der altid var konkurrence mellem de to sogne, fortælles det, at man i Sindbjerg ville bruge lige så mange sten til tårnet som til hele Grejs Kirke. Opmålinger viser, at det måske er rigtig nok. Tårnet er tre gange så højt som skibet. Da det stod færdig, blev våbenhuset mod syd revet ned, og der blev indrettet et nyt våbenhus i det nybyggede tårns underdel, og kirkeklokken blev ophængt i tårnet i stedet for placeringen i klokkestabelen, som derefter blev fjernet.



De gamle fløjdøre fra 1762 blev flyttet og fungerer i dag som indgang til selve kirkerummet.

VÅBENHUSET

Fra 1885 blev den nederste del af det nybyggede tårn til våbenhus. Kisterne fra det tidligere gravkapel blev anbragt i våbenhusets nordside, og de gamle fløjdøre fra gravkapellet blev bevaret.

Her stod de to kister med de balsamerede lig fra 1885 til 1959, hvor kisterne blev gravsat i det sydøstlige hjørne af kirkegården. I 2000 blev et topstykke fra et gammelt epitafium fra 1600-tallet hentet ned fra kirkens loft og ophængt over indgangsdøren til kirkeskibet. Andre døre fører ind til et dåbsværelse mod syd og mod nord ind til en muret trappe til orglet og tårnets stokværk.



I dag er det eneste synlige minde om **de to brøders gravkapel** de to kisteplader med gravskrift, der er ophængt på våbenhusets nordvæg.

SKIBET

Skibet beholdt sit træloft til omkring år 1700, mens korets træloft blev afløst af hvælvinger allerede omkring år 1500. Træloftet over skibet tjente som kornmagasin for tiendekornet, der blev hejst op gennem en lem i loftet. Adgangen til loftet foregik via den murede trappe bag døren i korets nordvestlige hjørne.

Tagkonstruktionen blev sat om i forbindelse med anlæg af kryds hvælv i skibet. Nogle af de bærende tagbjælker blev savet af og fjernet for at give plads til hvælvingerne. Det flyttede det meste af tagets vægt over på ydermurene, som gennem århundreder langsomt er blevet presset fra hinanden - århundredets byggefejl - har nogle kaldt det. I 1998 blev der sat en stopper for denne udskridning af skibets vægge, som byggeriet af hvælvingerne satte i gang.

Hele konstruktionen med spærene blev bundet sammen med udspændte barduner af stålwirer. På kirkeloftet ses tydeligt det store netværk af wirer, der binder det hele sammen.



DØBEFONTEN

Døbefonten står i skibets nordøstlige hjørne og hører til gruppen af jyske granitfonter med løvemotiver, som stammer fra romansk tid. På kummen ses tre af løverne springende efter hinanden - og ikke som det er almindeligt - vendt front mod hinanden to og to. Løverne har hver sit menneskeansigt vendt mod beskueren.

Døbefonten har formentlig stået i kirken, lige siden den blev bygget. Den har tidligere været malet, men i 1882 blev malingen fjernet.

På væggen mod korbuen bag døbefonten er bevaret et stolepanel fra omkring 1600. Det har tidligere været brugt som panel omkring et varmeapparat.

PRÆDIKESTOLEN

Prædikestolen med lydhimmel er fra 1599.

De blinde felter rummede tidligere malerier. I øverste frise er genskabt det skriftsted, som stod der i 1647, mens skriftstedet nederst er fra 1928. Midt i lydhimmels flade loft er der fastgjort en ældre medaljon med roset med årstallet 1599 og teksten "Frøct Gud altid ver trøstig glad og blid".



APOSTELFIGURERNE

Apostelfigurerne på orgelpulpituret har været en del af en tidligere altertavle, ligesom det lille maleri, Nadveren, som hænger på nordvæggen under pulpituret.



DE TRE LYSEKRONER

Midt i skibet - gave fra familien Ole Christian Pedersen på "Sindballegaard" 1887. Østligt i skibet - skænket af Ane Jacobsen "Salemgaard" omkring 1900. Vestligt - til minde om Jens Lauritsen og hustru, Vester Ørum, 1906.

MODELSKIBET SCT. PETER

Skænket af Steen Zoffmann og ophængt i kirken i 2019. Det er en kopi af opdagelsesrejsende Vitus Berings skib.

ORGEL OG KIRKEKLOKKE

Fra trappen i våbenhuset er der adgang til orglet og klokken. Orglet er fra 1992 med to manualer og 10 stemmer, bygget af Bruno Christensen & Sønner, Tinglev.

Kirken har haft tre klokker, men måtte aflevere de to, fordi kongen i 1528 udsendte en lov om opkrævning af kirkeklokker, hvis man havde mere end én. De afleverede klokker skulle støbes om - "Så kongen deraf kan få kobber til kanoner" - som der stod i loven.

Den klokke, som nu hænger i tårnet, blev støbt om i 1906, fordi den fik en revne under ringningen ved kong Christian den Niendes død i 1906.

KORET



Det gyldne alter var et stort klenodie i kirken. Det er en alterbordsforside fra omkr. 1175-1200 - et sjældent guldsmedearbejde med forgyldte kobberplader og beriget med bjergkrystaller udført i 19 felter på en baggrund af egetræ.

Dele af det gyldne alter blev stjålet under svenskekrigene i 1659, og resterne af det har fra 1875 været opbevaret på Nationalmuseet.

ALCERTAVLE OG ALTERBORD

Den nuværende altertavle er fra 1868 med et maleri fra 1928 af Jesus i Getsemane Have. I sidefelterne ses bibelske citater. Alterbordets forside er dækket af et vævet antependium fra 1993 udført med røde og gyldne tråde fremstillet af væveren Ester Bové Reintoft, der var inspireret af det gyldne alters opbygning i felter. Det lille metalkors er overført fra et ældre klæde.



KALKMALERIERNE

Et romansk kalkmaleri på korets nordvæg mellem de to vinduer er fremstillet i samme periode som det gyldne alter. Trods afdækning og restaurering efter flere overmalinger fremstår det stadig meget utydeligt.

Det forestiller kvinden, der blev grebet i ægteskabsbrud. Motivet er kun kendt fra dette ene sted. Kalkmalerierne i korets hvælvninger er nyere.

De stammer fra 1500-tallet. Maleriet mod øst viser Dommедag. Mod syd Johannes Døber i forbøn for menneskene. Mod vest ses en engel med Kristi lidelsesredskaber: det spyd, som soldaterne stak Jesus med, stagen til eddikesvampen og under venstre arm den søjle, som Jesus blev bundet til og pisket. Mod nord ses Jomfru Maria, der knæler vendt mod Kristus.



DE TRE STORFIGURER

De tre storfigurer i koret har alle været en del af den gamle altertavle fra omkring 1520. I midten Nådestolen med Gud og den lidende Jesus. Til venstre Maria med Jesusbarnet og til højre en hellig biskop.

KIRKEGÅRDEN

Efter en omlægning udgør de nedlagte gravsteder og de nye områder til urnegrave en smuk helhed, så kirkegården fremstår ikke blot som en frodig park med stor biodiversitet, men også som et fredeligt sted, hvor efterladte kan mindes deres afdøde. Der er anbragt bænke flere steder, hvor der er plads til ro og refleksion. Kirkegården er et værdifuldt erindringsrum, som kaster lys på det levede liv og det fællesskab, som vi mennesker er en del af. Der er derfor særlige områder på kirkegården, hvor der er grupper af mindesten fra nedlagte gravsteder over personer, som gennem tiden - hver på deres måde - har sat spor i sognets liv. Disse historier kan ses og høres via QR koder opsat ved mindestenene.

Nordvest for kirkegården ligger en **kirkestald** opført i 1915. Den afløste den gamle stald fra 1877. Kirkestalden stammer fra en tid, hvor sognets folk kom kørende til kirke i hestevogn, og så var det ikke nok med en parkeringsplads, der skulle også være plads til hestene. Nu fungerer stalden som lagerplads for graverens materiel.

I 1989 blev der mod vest opført et kapel med mandskabs- og redskabsrum. Men kapellet er ikke længere i brug.

Ved årsskiftet 2014/15 sluttede et langt historisk sognefællesskab mellem Grejs og Sindbjerg. Det gav udfordringer for Sindbjerg Sogn med hensyn til præstekontor, konfirmand- og menighedslokaler, som alle lå i Grejs Sogn. De problemer blev løst ved opførelsen af **Sindbjerg Sognehus**, der blev indviet i september 2015.



For flere oplysninger:

www.sogn.dk/Sindbjerg

www.sindbjerg-lokalarkiv.dk

www.arkiv.dk

[www.natmus.dk/danmarks kirker](http://www.natmus.dk/danmarks_kirker)

